

מפת הדרכים הרוחנית של חודש החגים

החגים המתקרבים אינם אוסף אקראי של חגיגות שהתקבצו לחודש אחד, אלא נוסחה מסודרת של עבודה נפשית, שאמורה להביא אותנו לשיאים גבוהים יותר בשנה החדשה.

מסע רוחני בעקבות המשמעות הפנימית של החגים, שמבטאים מחויבות, הזדהות רגשית וחיבור אינטלקטואלי לבורא העולם.

חוברת למרצה

תובנות לחיים

טעימה מתורתו של הרבי

חודש תשרי

THE
SHLUCHIM
OFFICE

לתרומות והקדשות, צרו קשר: jewishinsights@shluchim.org

Published and Copyright 2021 by

Shluchim Office International

816 Eastern Parkway, Brooklyn, NY 11213

718.221.0500

5781 - 2021

נוסד בימי השבעה לזכרון ולע"נ הרב גבריאל נח וזוגתו רבקה הי"ד הולצברג
שלוחי הרבי במומבאי, הודו

תוכן השיעור:

5. א. שלושת הכתרים.....

המשנה באבות מספרת לנו על שלושה כתרים: מלכות, כהונה ותורה, ועל כתר שם טוב שעולה על גביהן (מקור 1). הרבי הקודם ציטט תורה של הצמח צדק ששלושת הכתרים מסמלים את חגי תשרי (מקור 2). הרבי מצטט את תורה זו, ומסביר אותה.

6. ב. כתר מלכות – ראש השנה.....

הגמרא מלמדת שראש השנה הוא החג בו מכתירים את ה' כמלך (מקור 3). ואכן, בתפילות החג זהו נושא עיקרי (מקור 4). הרבי מסביר, שזהו השלב הראשון במסע הרוחני של היהודי – קבלת עול מלכות שמים.

8. ג. כתר כהונה – יום כיפור.....

אבל – ממשיך הרבי – קבלת עולו של הקב"ה אינה מספיקה. עלינו להזדהות רגשית עם רצון ה', ולא רק לקיים את המצוות בקבלת עול. זהו הפוקוס של יום הכיפורים, כאשר הכהן הגדול נכנס לקודש הקודשים. הדבר החשוב ביותר שהיה מונח שם היו עשרת הדברות החקוקים בלוחות הברית. אותיות החקוקות באבן הופכים לחלק מהאבן, כך גם ברוחניות – חקיקה מסמלת הזדהות רגשית מלאה עם הקב"ה ורצונו, בצורה שזה חקוק בנשמתו וזה הפך לחלק אינטגרלי ממנו.

במקורות (5-6) אנו קוראים על עבודת הכהן הגדול בקודש הקודשים.

11. ד. כתר תורה – שמחת תורה.....

חג זה עוסק בקשר שלנו עם התורה (מקור 7). זה מסמל את השלב השלישי, שהקשר שלנו לא יהיה רק מעשי או רגשי, אלא גם קשר שכלי ואינטלקטואלי.

13. ה. כתר שם טוב – להאיר את העולם.....

שלושת הכתרים הם חלק ממסע רוחני אישי במשך חודש תשרי, שאמור לתת כוח לאדם לקיים מצוות לאורך השנה. כפי שמסביר הרבי הקודם (מקור 8), חודש תשרי הוא כמו יריד שמצטיינים בו בשפע של סחורה, ובמשך השנה יש לפרוקה לפי הצורך.

זה מביא אותנו לכתר הרביעי, כתר שם טוב. כאשר קיום המצוות נעשה לאחר שלושת השלבים הראשונים, כתר זה הוא "עולה אל גביהם", ומעלה את האדם לגבהים נעלים באמת.

פתיחה

חודש תשרי הוא חודש מְשֻׁבָּע בחגים. הוא מתחיל בראש השנה, לאחריו מגיע יום כיפור, ולאחריהם מגיע שבוע שלם של חג הסוכות, ובסופו שמחת תורה.

מרוב תפילות, מנהגים, סעודות וריקודים "לא רואים את היער". מהי נקודת כל חג, מה אמורים להשיג בו, וכיצד 'פורטים' את זה במשך השנה?

הרבי, בהתוועדות ליל שמחת תורה תשי"ט, נותן מפת דרכים מפורטת שמסבירה את ההישג בעבודת השם שאנו אמורים להשיג בכל חג, ואיך שחגי תשרי הם עבודה נפשית מדורגת ומסודרת שכל יהודי אמור לחוש ולחוות בימים קדושים אלו.

א. שלושת הכתרים

מקור 1 מסכת אבות, פרק ד', משנה י"ג

רבי שמעון אומר, שלשה כתרים הם, כתר תורה וכתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב עולה על גביהן:

מקור 2 שיחת יום שמחת תורה, תרצ"ט

איתא בלקוטי תורה בהגהת הצמח צדק, דג' הכתרים כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות,

הנה כתר מלכות הוא בראש השנה, שאז הוא ענין המלוכה, (ולכן צריכים ליקר כל קטע פיוט שמוזכר בו "המלך"),

כתר כהונה הוא ביום הכפורים (עבודתו של הכהן גדול),

כתר תורה בשמיני עצרת (שמחת תורה),

וכתר שם טוב הוא ענין גדול למוד שמביא לידי מעשה".

<< הרבי

שלושת הכתרים של חודש תשרי

בשמחת תורה בשנת תרצ"ט סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר¹ פתגם הצמח צדק אודות ג' הכתרים, כתר תורה כתר כהונה וכתר מלכות, וכתר שם טוב שעולה על גביהן²:

בהקיצורים³ להמאמר ביום השמיני עצרת⁴, אומר הצמח צדק: "מראש השנה עד שמיני עצרת הוא ג' כתרים, היינו בראש השנה אמרו לפני מלכות⁵ זהו המשכת כתר מלכות, וביום הכיפורים כתר כהונה שנכנס הכהן גדול לפני ולפנים... ואחר כך כתר תורה בשמיני עצרת (שמחת תורה)... וגדול תלמוד שמביא לידי מעשה⁶, בחינת כתר שם טוב".

הרבי הקודם לא הסביר את משמעות הדברים. אך הרבי - לאחר שציטט את דבר הרבי הקודם, הואיל לבאר את משמעות הדברים.

(1) שיחת יום שמחת (בסעודה) בתחלתה (סה"ש שם ע' 308).

(2) אבות פ"ד מ"ג.

(3) מכאן עד סוס"ט - הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א (באידית), ונדפס בלק"ש ה"ד ע' 1214 ואילך. במהדורא זו, בא סדר הענינים כפי שנאמר בהתוועדות, וכן ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי

מוגה.

(4) לקו"ת דרושים לסוכות פג, א.

(5) ר"ה טז, סע"א. וש"נ.

(6) קידושין מ, ב. וש"נ. וראה לקו"ת אחרי כו, ד. ועיין הל' ת"ת לאדה"ז רפ"ד.

ב. כתר מלכות – ראש השנה

מקור 3 תלמוד בבלי, מסכת ראש השנה דף ט"ז, עמוד א'

במסכת ראש השנה, מספרת הגמרא שהקב"ה בעצמו אמר לעם ישראל, מה לומר בתפילות ראש השנה ומדוע.

אמר הקדוש ברוך הוא... אמרו לפני בראש השנה מלכיות זכרונות ושופרות. מלכיות כדי שתמליכוני עליכם, זכרונות כדי שיעלה זכרוניכם לפני לטובה, ובמה? בשופר.

מקור 4 מחזור לראש השנה, תפילת מוסף

ואכן, בתפילת מוסף של ראש השנה, מקדישים חלק שלם לקטע של "מלכויות". אנו אומרים עשרה פסוקים מהתנ"ך שמדברים על מלכותו של הקב"ה, ומסיימים בבקשה מה' שימלוך על העולם.

אֱלֹהֵינוּ וְאֱלֹהֵי אֲבוֹתֵינוּ, מְלוֹךְ עַל הָעוֹלָם כְּלוּ בְּכֹבוֹדְךָ, וְהִנָּשֵׂא עַל כָּל הָאָרֶץ בְּיָקָרְךָ, וְהוֹפֵעַ בְּהֵדֵר גָּאוֹן עֲזָרְךָ, עַל כָּל יוֹשְׁבֵי תֵבֵל אֲרֶצְךָ, וְיִדַע כָּל פֶּעוּל כִּי אַתָּה פִּעֲלָתוֹ, וְיָבִין כָּל יְצוֹר כִּי אַתָּה יִצְרָתוֹ, וְיֵאמֶר כָּל אֲשֶׁר נִשְׁמָה בְּאָפוֹ: ה' אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל מְלֶךְ, וּמְלִכּוֹתוֹ בְּכָל מְשָׁלָה:

<< הרבי

דרגה ראשונה - קבלת עול מלכות שמים

ענין כתר מלכות הוא - קבלת עול מלכות שמים. זוהי הפעולה הראשונה שצריך יהודי לפעול בעצמו, שיהי' מוכן לעבוד את ה' בכל מיני עבודת עבד. וקבלת עול זו היא התקשרותו הראשונה עם אלקות.⁸

הנקודה המרכזית של ראש השנה היא המלכת ה' על העולם. יום זה הוא יום קבלת עול מלכות שמים, וההכרה וההכרזה (בין השאר, באמצעות תקיעת שופר) שה' הוא מלך העולם. בראש השנה מחדשים את המלוכה ומודיעים לכל ברואי עולם "כי מלך כל הארץ אלקים" (תהלים מז, ח).

נושא זה אינו רק מתבטא בהדגשת כינוי המלכות ("המלך הקדוש"), אלא הוא הנושא העיקרי של תפילת היום – "מלכויות, זכרונות ושופרות".

כך ניתן להסביר את העובדה שאומרים על ראש השנה "זה היום תחילת מעשיך זכרון ליום ראשון", על אף שאנו סבורים כי יום ראש השנה אינו יומה הראשון של הבריאה. נאמר בתלמוד שבריאית העולם החלה בכ"ה באלול, וראש השנה הוא ביום השישי לבריאה – יום בריאת האדם. מפני מה

8) ראה תניא פמ"א (בשם זוהר פ' בהר (קח, א)): ואי האי לא אשתכח גבי לא שריא בי' קדושה.

7) ולכן זמנה בראש השנה.

נחשב יום בריאת אדם ל"תחילת מעשיך... יום ראשון"? – מפני שהוא היום הראשון של מלכות ה' בעולמו.

מדוע?

מלוכה היא מערכת של יחס הדדי. "אין מלך בלא עם" (פרקי דרבי אליעזר י"א) – כאשר אין עם, אין למלך משמעות. לפיכך, ביומה הראשון של הבריאה הקב"ה עדיין לא מלך על עולמו. ייתכן שהצבא הרוחני במרום ("מלאכיו עושי רצונו") הוא בעל הכרה – אבל אינו בעל בחירה. מלאכי השרת דומים להרים וגבעות, עשבים ואילנות שכפופים לשלטון האלוקי, אך אינם יכולים להמליך את ה' עליהם.

בריאת האדם היא זו שאפשרה את המלוכה האלוקית, כיון שהאדם הוא ראשית מציאותם של יצורים בעלי הכרה ובחירה. לפני היות אדם על הארץ, לא הייתה משמעות למלוכה, אך משעה שקיימים בני אדם, קיימת גם המלכות.

יום בריאת האדם בראש השנה, הוא היום בו החלה מלכות ה' על העולם – "יום מְלֻכְנוּ" (הושע ז, ה). יום זה הוא אפוא, מעצם טבעו, היום הראשון למלוכה, ומדי שנה בשנה, אנו מחדשים בו את המלוכה.

כאשר נשמעת תקיעת השופר ביום המלוכה, מתבונן המלך בשנה שחלפה: האמנם התממשה המלוכה באותה שנה – או שלא הייתה היא אלא הצהרה ריקה בלבד?

גם אנו, ברואיו, מתבוננים ביום זה ושואלים את עצמינו, האם נהגנו כראוי בשנה שעברה? האם קיימנו את הוראות המלך?

ביום זה אנו מקבלים על עצמינו את עול מלכות הקב"ה מחדש מכאן והלאה, ומתחייבים לציית למצוותיו של המלך – הקב"ה.

לסיכום:

ראש השנה הוא היום בו אנו מקבלים עלינו את עול מלכות שמים. גם באם אנו לא מבינים את המצווה, ואין לנו חיות בה, בכל זאת אנו מתמסרים לרצון השם - כתר מלכות.

ג. כתר כהונה – יום כיפור

<< הרבי

מדרגה שניה - הזדהות רגשית עם רצון ה'

אבל קבלת עול לבדה אינה מספיקה. כי התכלית של יהודי היא - להיות מיוחד עם הקב"ה, ומצד קבלת עול לבדה הרי הוא עדיין מציאות בפני עצמו⁹, ואדרבה, הוא מציאות כזו שציווי האדון אינם מונחים אצלו, וקיום רצון האדון נעשה אצלו רק בדרך קבלת עול.

ולכן באה לאחרי כן העבודה דכתר כהונה ביום הכיפורים, שאז נכנס הכהן גדול "לפני ולפנים"¹⁰, בהמקום שבו נמצאים הלוחות, שעליהם היו חקוקים עשרת הדברות. עשרת הדברות לא היו כתובים על הלוחות, שבכתיבה הנה הדיו הוא דבר נוסף על הקלף, אלא הם היו חקוקים על הלוחות, "מיני' ובי"¹¹. וענינו בעבודת האדם - שפועל בעצמו הקישור ויחוד עם אלקות, לא רק בדרך קבלת עול, אלא באופן שאלקות נעשית ה"צורה" שלו - עריבות, רצון וכו'¹².

יום הכיפורים

לכל מועד וחג נתייחדה דמות משלו בהלכה ובנוהג שבמקדש. אם חג הפסח התייחד כחגה של המשפחה וחג הסוכות כיום המועד לשמחה בציבור, הרי שעיקר ייחודו של יום זה במקדש הוא עבודת הכהן הגדול שמטרתה כפרת עוונות העם. העבודה כולה – גם עבודות התמיד וגם עבודות היום, על חמשה-עשר קרבנותיה – נעשתה על ידי הכהן הגדול. ברוב עבודות היום לא נטלו חלק שאר הכוהנים, ומכל שכן שאר העם. כולם עקבו אחר הכהן הגדול בדומייה, ובשומעם את השם יוצא מפורש מפי כהן גדול, נפלו כולם על פניהם, השתחוו וענו בברכה המקובלת במקדש: ברון שם כבוד מלכותו לעולם ועד.

העם התאסף ביום זה בבית המקדש כדי לחזות בעבודת הכהן הגדול המשרת בקודש, וליווה בחרדה את כניסתו ויציאתו מקודש הקדשים. גם מבבל ומצרים הגיעו כוהנים וישראלים לבית המקדש. עוד לפני קריאת הגבר הייתה העזרה מלאה מישראל, ובשריפת הפר היו צריכין להעמיד זקיפין, "מפני דיחוק העם כדי שלא יהיו קופצין ונופלין לתוך המערכה" (תוספתא יומא פ"ד הי"ז).

(9) ראה לקו"ש שם ע' 897 ואילך.

(10) לשון הצ"צ בלקו"ת שם. ועפ"י מ"ש בפנים תובן בפשיטות תוספת תיבות אלו (דלכאורה, בכדי להביא רא"י שכהונה גדולה) שייכת ליוה"כ. ה" צריך לומר שהעבודה דיו"כ - גם שבחוץ מלפני ולפנים - הוא בכהן גדול.

(11) ראה לקו"ת ר"פ בחוקותי.

(12) ואין זה סותר להמבואר בלקו"ש שם ע' 985 בהערה 20, שכהונה שייך לתחילת ויסוד העבודה, קבלת עול - כי ב' ענינים בזה. ועיי' ד"ה קדוש אתה תרס"ז (בהמשך תרס"ז) (ס"ע שנו ואילך). בשעה שהקדימו תער"ב בתחילתו. ועוד. ואכ"מ.

הקטורת בקודש הקדשים

אחת העבודות החשובות ביותר, הייתה הקטרת הקטורת בקודש הקדשים. מערכת מיוחדת של עצים הוכנה לשם כך, ובכלים מיוחדים של זהב אדום הייתה נעשית. הכהן הגדול הכין את עצמו במיוחד לכך, וקידש את ידיו ואת רגליו מקיתון של זהב שיוחד לשם כך.

מקור 5 מסכת יומא, פרק ה', משנה א'

נטל את המחטה בימינו ואת הכף בשמאלו. היה מהלך בהיכל, עד שמגיע לבין שתי הפרוכות בין הקדש ובין קדש הקדשים... עד שהוא מגיע לארון. הגיע, נותן את המחטה בין שני הבדים. צבר את הקטרת על גבי גחליו, ונתמלא הבית כלו עשן. יצא ובא לו בדרך בית כניסתו, ומתפלל תפלה קצרה בבית החיצון. ולא היה מאריך בתפלתו כדי שלא להבעית את העם.

מקור 6 מסכת יומא, דף נ"ג עמוד ב'

בתלמוד נשתמרה תפילת הכהן הגדול.

יהי רצון מלפניך ה' אלהינו שתהא שנה זו גשומה ושחונה... לא יעדי עביד שולטן מדבית יהודה, ולא יהיו עמך ישראל צריכין לפרנסה זה מזה, ולא תכנס לפניך תפלת עוברי דרכים.

הגמרא ממשיכה לספר:

מעשה בכהן גדול אחד שהאריך בתפלתו, ונמנו אחיו הכהנים ליכנס אחריו. התחילו הם נכנסין והוא יוצא. אמרו לו: מפני מה הארכת בתפלתך? אמר להם: קשה בעיניכם שהתפללתי עליכם ועל בית המקדש שלא יחרב? אמרו לו: אל תהי רגיל לעשות כן.

כניסת ויציאת הכהן הגדול לוותה בחרדה רבה, שמא ייכשל בעבודתו בקודש ויארע לו פגע. לאחר גמר עבודתו היה העם כולו מלווה את הכהן הגדול לכיתו "ויום טוב היה עושה לכל אוהביו שיצא בשלום" (תוספתא יומא פ"ד ה"כ).

החיבה וההערצה לכהן הגדול שנכנס לפני ולפנים להקטיר קטורת לפני ה' הייתה עצומה, וכשיצא בשלום מעבודתו בקודש, היו עושים לו יום טוב, והעם כולו היה שמח עמו.

עשרת הדברות החקוקים בלוחות הברית

קודש הקדשים מסמל את המקום הקדוש ביותר בעולם, ולכן רק האדם הקדוש ביותר בעולם – הכהן הגדול, הורשה להיכנס לשם אך ורק ביום הקדוש ביותר בשנה – יום הכיפורים. בקודש הקדשים הונח ארון הברית, ובו לוחות הברית שניתנו מהקב"ה למשה רבינו על הר סיני.

עשרת הדברות היו חרוטים על לוחות הברית. בחריטה, הופכות האותיות לחלק מהאבן עצמה, לא כאותיות הכתובות על קלף, והדיו רק מודבק על הקלף.

הרבי לומד מכך שכאשר אדם מקבל על עצמו את עול המלך, זה כמו דבר שנוסף אליו. הוא מרגיש שרצונו לעשות משהו אחר, אך הוא מקבל על עצמו את עול המלך ומקיים את מה שציווה.

החריטה מסמלת שרצון המלך חרוט בו והפך לחלק ממנו. מעכשיו, רצון המלך הוא רצונו האישי. הוא מזדהה עם רצון המלך, שמח לקיים את מצוותיו ומתענג על לימוד תורתו.

לסיכום:

בראש השנה קיבלנו על עצמינו את עול המלך, אך היה זה בקבלת עול. היינו, שמציאות האדם רוצה אחרת, אך מתוך קבלת עול הוא מקיים את ציווי הקב"ה. ומכיון שזה נעשה ללא חיות, המציאות בעצם נפרדת ממציאות התורה.

ביום כיפור אנו עולים דרגה. בדומה לכהן הגדול שנכנס לקודש הקדשים, בו נמצאים הדברות החקוקים על לוחות הברית, אנו חוקקים בעצמינו את רצון ה', בצורה כזו שהוא הופך להיות חלק מאתנו, אנו שמחים לעשות זאת. אנו מזדהים עם רצון ה' לגמרי עם הרגש והתענוג האישי.

ד. כתר תורה – שמחת תורה

מקור 7 סידור התפילה – שמחת תורה

שישו ושמחו בשמחת תורה. ותנו כבוד לתורה.

כי טוב סחרה מפל סחורה. מפז ומפנינים יקרה:

נגיל ונשיש בזאת התורה. כי היא לנו עז ואורה:

<< הרבי

מדרגה שלישית - חיבור אינטלקטואלי ושכלי עם רצון ה'

וגם העבודה דכתר כהונה אינה מספיקה עדיין, אלא צריכה להיות גם העבודה דכתר תורה. כי, היחוד של יהודי עם הקב"ה צריך להיות לא רק מצד כחות מקיפים דרצון ותענוג, אלא צריך גם לחדור את כל הכחות הפנימיים, החל מכח השכל, שגם בהבנתו יונח אלקות, ורק אלקות. וזוהי העבודה דכתר תורה, כיון שהתורה היא - "חכמתכם ובינתכם"¹³, הבנה והשגה¹⁴.

קבלת עול המלכות, ואף הפנמת רצון המלך ברגש ובלב, עדיין לא מספיקה. עלינו להחדיר את רצון ה' גם בשכל.

ישנם אנשים שרוצים להיות עבד ה', הם רוצים לעשות את רצון ה'. זה לא בא להם בקלות, הם לא מתענגים מכך, אך הם כופים את עצמם לעשות זאת. אנשים אלו מעניקים לקב"ה את כוח המעשה בלבד.

ישנם אנשים מסוג נעלה יותר, אנשים שאוהבים לעשות את רצון ה'. הם עושים זאת מתוך תענוג, שמחה והתלהבות, גם אם הם לא תמיד מבינים מה הם עושים ומדוע. אנשים אלו נותנים לקב"ה גם את כוח המעשה וגם את הרגש והלב.

אך הקב"ה רוצה שבנוסף לכך, ניתן לו גם את השכל. לא להסתפק בכך שאנו עושים את רצונו, ולא להסתפק בכך שאנו עושים זאת מתוך התלהבות ושמחה, הוא רוצה שנבין את התורה, ונדע מדוע אנו מקיימים את המצווה. הוא רוצה שחכמתו תחלחל ותחדור גם במוח.

מדוע זה כה חשוב?

מעלת התורה אינה נובעת דווקא מ"השורה התחתונה" – פסק ההלכה שמכוון את המציאות החיצונית, אלא מהמהות העליונה שמלוכשת בתוכה. התלמוד מפרק לפרטי פרטים את הדין-ודברים שיכול להיות בין אדם לחברו – מציאות שניתן שבכלל לא תהיה – וכל זאת למה? כדי

(13) ואתחנן ד. ה.

(14) משא"כ בלוחות ובכלל בתושב"כ – שהעיקר "מקרא", קורא לה', כמבואר בלק"ת ד"ה ולא תשבת וביאורו (ויקרא ד, א ואילך).

להניח לפנינו את רצון ה', את גילוי האלוקות ולאפשר לנו ללומדו, להבינו ולדעת אותו.

מה קורה כאשר לומדים תורה? אחדות גמורה ומוחלטת של הלומד והנלמד – דבר שאין כמותו בעולם הגשמי. לאחדות זו שני צדדים: מחד, השכל נתון כולו במאמץ שכלי, מתלבש בסוגיה הנלמדת, נתפס בתוכה ומוקף על ידה; מאידך, לאחר שהשכל מבין את הסוגיה היטב, הוא תופס ומקיף אותה בתוכו.

לסיכום: שמחת תורה מסמלת את החיבור השכלי עם הקב"ה. בנוסף לכח המעשה, וכח הרגש, אנו מקדישים לקב"ה גם את האינטלקט שלנו.

ה. כתר שם טוב - להאיר את העולם

<< הרבי

שלושת הכתרים - עבודה עם עצמו

מזה שכתר מלכות כהונה ותורה זמנם בחודש תשרי, ורק כתר שם טוב הוא ענין מעשה המצוות, מובן, שכתר מלכות כהונה ותורה עיקר ענינם הוא עבודת האדם עם עצמו, שפועל בעצמו וקונה בנפשו ענינים פנימיים וקנינים טובים, שקנינים אלו יביאו אותו לקיום המצוות - דוגמת חודש השביעי (תשרי) שמושבע בכל¹⁵, שאז נעשה יהודי מושבע בכל ההמשכות והגילויים, וענין זה נותן לו כח על קיום המצוות במשך כל השנה.

מקור 8 ספר המאמרים תש"ט ע' 173

עכשיו צריכים לפרוק את חבילות הסחורה שרכשו בימי המועדים. ויעקב הלך לדרכו, בעבודת התורה והמצוות, באור תורת החסידות.

חודש תשרי הוא כמו "יריד" בו קונים סחורה. כולנו מצטיידים בשפע של סחורה, החל מקבלת עול מלכות שמים בראש השנה, דרך התעוררות התשובה וההתאחדות עם רצונו של הקב"ה ביום הכיפורים, ואהבת התורה והבנתה בשמחת תורה (שכל אלו הם שלשת הכתרים שמתבטאים בעבודת האדם עם עצמו). בסיום החודש, כאשר איש איש חוזרים מה"יריד" לביתם ולחיי היומיום במשך השנה, יש "לפרוק את הסחורה" וליישם את הדברים במצוות בפועל ובפעולה על העולם - כתר שם טוב.

<< הרבי

כתר שם טוב - עבודה עם הזולת - נעלה יותר משאר הכתרים

ועל זה אומרים, שקיום המצוות שבא לאחרי העבודה פנימית - הנה אף שהמצוות נתלבו בדברים גשמיים, ועיקר ענינם אינו לפעול שלימות בנפשו, אלא אדרבה, לצאת מעצמו, מעניניו הרוחניים והנפשיים, ולהאיר את הגשמיות, העולם הגשמי¹⁶,

- שלכן נקרא קיום המצוות "שם טוב", שענין השם אינו לעצמו, אלא כפי שנתגלה ובא בשייכות אל הזולת¹⁷ -

(17) ראה לקו"ש שם ע' 845 ואילך, ובהמצויין שם.

(15) ויק"ר פכ"ט, ה.
(16) ראה גם לקו"ש ח"ג ע' 773 ואילך, ההפרש בין העבודה ד"זקן לעבודה ד"בא בימים".

מכל מקום, הנה כתר זה "עולה על גביהן", הוא נעלה יותר מהקנינים נפשיים דמלכות כהונה ותורה¹⁸, ואדרבה, הקנינים הנפשיים הם הכנה למעשה המצוות, וכלשון רבותינו ז"ל (שמביא הצמח צדק בלקוטי תורה שם): "גדול תלמוד שמביא לידי מעשה".

על זה המשנה אומרת, שהגם שלכאורה המצוות בפועל - כתר שם טוב, מתבטאים בענינים גשמיים, ופחות קשורים לנפש פנימה, מכל מקום, כתר שם טוב עולה על גבי שלושת הכתרים שמסמלים את העבודה עם עצמו.

מדוע?

... גם לאחרי שקנה בנפשו כל ג' הכתרים, לא הגיע עדיין לתכלית המכוון. כי, לאחרי כל הנ"ל, הרי הוא עדיין מציאות, אלא מציאות דקדושה, המציאות שלו (כחותיו המקיפים וכחותיו הפנימיים) הם חדורים באלקות; התכלית היא, להניח את עצמו, לבטל את כל מציאותו לרצון העליון, לצאת ממציאותו.

וענין זה נעשה על ידי "כתר שם טוב", מעשה המצוות - שמניח את עצמו כדי להאיר את העולם.

גם האדם הנעלה שמקבל על עצמו את מלכותו יתברך, מחדיר את רצונו של הקב"ה בליבו וברגשותיו, ויתירה מזו, גם מבין במוחו את תורת ה' ומתאחד עמה, גם הוא עדיין מציאות מוגבלת. אכן מציאות קדושה, אך הוא עדיין מתעסק עם עצמו. התכלית של האדם היא לצאת מהמציאות שלו, ולתרום לזולת, לתרום לחברה, להאיר את העולם. וכך הוא מתאחד ונהיה שותף עם הקב"ה במעשה בראשית.

המצוות שבאות לאחר העבודה הפנימית דווקא הן פועלות שלימות בנפש האדם

כאן מגיע פרט חשוב. לכאורה, באם העיקר הוא מעשה המצוות והתרומה לזולת ולעולם, בשביל מה לעבוד כל כך קשה על ההתמסרות, ההזדהות הרגשית, והחיבור השכלי? הוא יכול פשוט לקיים את המצווה, לתרום לזולת, ולהאיר את העולם!

בשעה שה"כתר שם טוב", מעשה המצוות, אינו "על גביהן", שאינו בא כתוצאה מעבודה פנימית, ובמילא אין לו חיות בהמצוות - הנה אף על פי שגם אז הוא נעלה יותר מקנינים נפשיים, שהרי "המעשה הוא העיקר", אזי מעלתו היא בנוגע קיום רצון העליון, כיון שרצון העליון הוא שתהי' דירה בתחתונים דוקא. אבל עדיין אין המעלה בנפש האדם (שגם זה הוא רצון העליון), ואין זה כתר עבור האדם¹⁹.

אבל בהיותו "על גביהן", אזי מעלתו היא לא רק בנוגע קיום רצון העליון, אלא גם

(19) ראה לקו"ש שם ע' 955, שגם שלימות הכונה ד"דירה בתחתונים" היא כשיש חיות במצוות.

(18) ראה ג"כ לקו"ש שם, העילוי של "בא בימים" על "זקן", ואשר ע"י בחי' השם נעשה עילוי גם בהעצם.

שלימות נעלית יותר בנפש האדם, כתר עבורו.

מדגישה המשנה, שרק כאשר כתר שם טוב מגיע לאחר שלושת הכתרים הקודמים, רק אז הוא עולה על גביהם. כאשר יהודי מקיים מצווה בצורה פשוטה, ברור שהוא מקיים את הרצון העליון, אך הוא עצמו לא מתעלה על ידי כך. אך כאשר הוא מקיים מצווה לאחר שעבד עם עצמו, וקיבל על עצמו את שלושת הכתרים, של קבלת עול, תענוג במצוות, וחיבור שכלי עם התורה, או אז, המצווה המעשית שהוא מקיים אחר כך, היא בעלת משמעות אחרת לגמרי. מלבד החלק שהוא לוקח בקיום הרצון העליון, הוא גם מעלה את עצמו ואת נפשו למדרגה נעלית הרבה יותר.

.. וכאשר הכתר שם טוב הוא "על גביהן", שבא לאחרי העבודה דכתר מלכות, כתר כהונה וכתר תורה - הרי מלבד זאת שעל ידי קיום המצוות משלים את רצון העליון, נעשה על ידי זה גם עילוי בנפשו, שנעשה עבורו כתר, שהוא מגיע לביטול במציאות האמיתית.

משל למה הדבר דומה: שני אנשים שמטפסים על הר המצדה. אחד מטפס ברגל, והשני עולה ברכבל. לבסוף שניהם עומדים יחד על ראש ההר, באותו מקום. אך מובן לכל, שהמטפס ברגליו, הגיע להישג עצום שמראה את כושר הדביקות שלו במטרה, את יכולת היגיעה וכן הלאה. השני אמנם נמצא איתו למעלה באותו מקום, אך מבחינה עצמית, הוא לא השיג כלום.

כך גם בעניינינו. שני האנשים מקיימים מצוה, ומקיימים את הרצון העליון. אך היהודי שהתייגע בנפשו בעבודה עם עצמו, המצווה שהוא מקיים אחר כך, מעלה אותו למדרגה הרבה יותר נעלית ומשמעותית.

משיחת ליל שמחת תורה ה'תשי"ט, בלתי מוגה
תורת מנחם, חלק כ"ד עמוד 121 ואילך